

Opinia

do ustawy o ratyfikacji Protokołu Zmieniającego Konwencję wiedeńską z 1963 roku o odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową, sporządzonego w Wiedniu dnia 12 września 1997 roku

(druk nr 679)

I. Cel i przedmiot ustawy

Konwencja wiedeńska o odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową, sporządzona w Wiedniu dnia 21 maja 1963 r. (Dz. U. z 1990 r. Nr 63, poz. 370), zrzesza dotychczas 35 państw – stron, a Rzeczpospolita Polska jest jej sygnatariuszem od roku 1990.

Przed katastrofą reaktora jądrowego w Czarnobylu (26 kwietnia 1986 r.) zasady odpowiedzialności cywilnej za szkodę spowodowaną przez promieniowanie jonizujące pochodzące ze źródła wewnątrz urządzenia jądrowego lub emitowane przez paliwo jądrowe, materiały lub odpady jądrowe regulowały:

- Konwencja paryska o odpowiedzialności wobec osób trzecich w dziedzinie energii jądrowej z dnia 29 lipca 1960 r., zmieniona Protokołem dodatkowym z dnia 28 stycznia 1964 r. oraz Protokołem z dnia 16 listopada 1982 r., która weszła w życie dnia 1 kwietnia 1968 r.,
- Konwencja brukselska z dnia 31 stycznia 1963 r. uzupełniająca Konwencję paryską, zmieniona Protokołem dodatkowym z dnia 28 stycznia 1964 r. oraz Protokołem z dnia 16 listopada 1982 r., która weszła w życie dnia 4 grudnia 1974 r.,
- Konwencja wiedeńska o odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową, sporządzona w Wiedniu dnia 21 maja 1963 r.

Po katastrofie jądrowej w Czarnobylu, Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej w Wiedniu (MAEA) podjęła prace nad aktem prawa międzynarodowego, który stanowiłby podstawę do dochodzenia należytego odszkodowania dla poszkodowanych wskutek awarii obiektu wykorzystującego energię jądrową w celach pokojowych (odszkodowania

zapewniane przez obowiązujące Konwencje były niewspółmiernie niskie do zakresu szkód). Szczególnie istotną kwestią była ponadto wciąż nieuregulowana sprawa odpowiedzialności za szkodę o zasięgu transgranicznym.

Efektom negocjacji prowadzonych przez MAEA jest będący przedmiotem niniejszej ustawy, Protokół Zmieniający Konwencję wiedeńską z 1963 roku o odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową, sporządzony w Wiedniu dnia 12 września 1997 r.

W Protokole zaproponowano m.in.:

- rozszerzenie definicji szkody jądrowej podlegającej kompensacji o szkodę ekologiczną,
- podwyższenie do 300 mln. SDR – Specjalnych Praw Ciągnięcia (równowartość ok. 450 mln. USD), minimalnej granicy odpowiedzialności za szkodę,
- przedłużenie terminu przedawnienia roszczeń z tytułu szkód na osobie do 30 lat od daty wypadku jądrowego.

Protokół został otwarty do podpisu w trakcie 41. sesji Konferencji Generalnej MAEA, a wszedł w życie 4 października 2003 roku, po ratyfikowaniu go przez pięć państw-sygnatariuszy: Republikę Argentyńską, Republikę Białorusi, Republikę Łotewską, Królestwo Marokańskie i Rumunię.

Ratyfikacja Protokołu będzie wymagać nowelizacji art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe, stanowiącego dotychczas, że granicą odpowiedzialności osoby eksploatującej za szkodę jądrową jest równowartość 150 mln SDR. Ze względu na zawarty w protokole przepis przejściowy, zmiany w krajowym porządku prawnym dokonać należy do roku 2018.

Zważywszy, że Umowa dotyczy praw i obowiązków obywatelskich określonych w Konstytucji oraz spraw uregulowanych w ustawie, związanie się nią przez Rzeczpospolitą Polską powinno nastąpić w drodze ratyfikacji za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie (art. 89 ust. 1 pkt 2 i 5 Konstytucji RP).

Ratyfikacja Protokołu nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa ani jednostek samorządu terytorialnego.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił ustawę na 51. posiedzeniu w dniu 9 października 2009 r. Projekt ustawy był przedłożeniem rządowym. W czasie prac nad projektem ustawy w Sejmie

zajmowały się nim Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa oraz Komisja Spraw Zagranicznych. Do projektu nie wprowadzono żadnych poprawek.

Ustawa nie budzi zastrzeżeń o charakterze legislacyjnym.

Maciej Telec
Główny legislator